

Галюк І. Б.

к.е.н., доц.,

Івано-Франківський НТУ нафти і газу

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПЕРЕДУМОВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ РОЗШИРЕНОГО ВІДТВОРЕННЯ ЗНАНЬ

В статті розглянуто необхідність розвитку організаційних знань з метою забезпечення стабільно прогресивного розвитку підприємства на інноваційній основі.

Визначено основні передумови процесу розширеного відтворення знань. Дано характеристику необхідних компетенцій керівної ланки управління щодо забезпечення необхідних організаційних трансформацій.

Ключові слова: інноваційний розвиток, відтворення знань, управлінські компетенції.

Характер «продуктової» економіки основною умовою економічного розвитку визначав збільшення усіх факторів виробництва, особливо речового капіталу. На сьогоднішній день спостерігається активний розвиток економіки знань, характер якої основною умовою розвитку визначає забезпечення розширеного відтворення людського капіталу та забезпечення інтелектуального розвитку в цілому.

Дані питання широко висвітлюються у працях зарубіжних та вітчизняних вчених. Значна увага розвитку знаннєвої економіки приділяється у працях Мільнера Б. З., Бліннікова А. В., Джанетто К., Супруна В. А., Петренка В. П., Кендюхова О. В., Вовканича С. Й. та ін.

Однак, динамізм розвитку економічних систем висуває нові вимоги до організації та управління даними системами, а отже, і використання нових підходів до формування організаційних структур, умов відтворення матеріальних та нематеріальних ресурсів тощо. Усі ці вимоги потребують

нагального вивчення можливостей їх задоволення та забезпечення адекватних умов розвитку знаннєвої економіки як такої.

Метою даного дослідження є визначення основних управлінських аспектів забезпечення умов розвитку організаційних знань з метою забезпечення стабільно прогресивного розвитку організації.

Економічний розвиток на інноваційній основі передбачає нове розуміння знання та його ролі у забезпеченні відтворювальних процесів. Існуючі трактування значення даного терміну передбачають, по-перше, наявність здатності до розуміння, усвідомлення, достатнього досвіду використання інтелектуальних цінностей і, по-друге, самостійну творчу діяльність як здатність до інновацій. Таке представлення знання призводить до трансформації розуміння пріоритетності основних факторів економічного росту і визначає знання основною умовою розвитку, випереджуючи такі фактори, як капітал, праця, природні ресурси та інші. При цьому перетворення знань у фактор інноваційного розвитку вимагає створення відповідних організаційних умов.

Аналіз розвитку підприємств, діяльність яких направлена на забезпечення розширеного відтворення матеріальних та нематеріальних ресурсів, демонструє ситуацію неадекватності звичайних умов розвитку для забезпечення цілей інновативного характеру. Дані умови повинні виходити «за межі» звичайних і ставати факторами когнітивного розвитку підприємства та забезпечувати розширено-відтворювальний процес продукування знань.

Умови створення організаційних знань розглянуто такими дослідниками як І. Нонака, Х. Такеучі, П. Сендж, Р. Такер, Д. Бек, К. Кован, Б.Мільнер та ін. За результатами їх дослідження та узагальнення, а також власного бачення ситуації можна сформулювати основні передумови, які сприяють даному процесу:

- формування адекватної організаційної структури, яка сприяє посиленню інноваційної активності та розвитку організаційних знань. Необхідність такої трансформації обумовлена наступними причинами: по-перше, вимогою часу, що спонукає до налагодження внутріфірмового співробітництва, на відміну від внутрішньої конкуренції; по-друге, розширене відтворення нових знань вимагає не лише інвестиційних витрат, але й формування підрозділів, завданням яких є генерування ідей; по-третє, значна диференціація індивідуальних знань потребує формування групових та колективних зв'язків, які забезпечують атмосферу взаємодії та творчості.

- трансформація організаційних процесів в межах циклу створення та розширеного відтворення знань. Необхідність даних змін продиктована, по-перше, потребою адекватної структури відтворення знань, по-друге, необхідністю підбору управлінських кадрів, компетенції яких дозволяють проводити відповідні трансформації, по-третє, необхідністю впровадження організаційних інновацій для забезпечення ефективності процесу відтворення, по-четверте, потребою правового забезпечення результатів інтелектуального підприємництва;

- моделювання параметрів організаційних форм управління. Дана дія викликана необхідністю, по-перше, першочергового навчання управлінської ланки основним компетенціям щодо генерування, відтворення та управління знаннями, по-друге, формування організаційної культури, в межах якої забезпечується простір для розвитку креативності, творчого пошуку та ініціативи, по-третє, формування мотиваційних механізмів інноваційної активності.

Забезпечення даних передумов є завданням управлінської ланки, а, отже, усвідомлення необхідності усіх вище наведених трансформацій вимагає розуміння керівним складом забезпечення швидкості процесів «знаннєвого розвитку, обміну і відтворення». Основним фігурантами у

даному процесі виступають менеджери вищого рівня, серед яких І. Нонака, Х. Такеучі називають «ідеологами знань» [1]. В. П. Петренко шляхом проведення інтелектуальної стратифікації визначає представників вищого керівництва «носіями елітного інтелекту» [2]. О. В. Лунева визначальну роль у забезпеченні інноваційного розвитку на основі знань надає «креативній еліті» [3]. Автор Р. А. Ісаєв вважає, що необхідно виділяти представників суспільства, які здатні здійснювати розширене індивідуальне інноваційне відтворення при використанні власних інтелектуальних ресурсів та пропонує виокремлення їх у «креативний клас» [5]. З. Х. Хізієв менеджерам керівного складу, які забезпечують відтворення нових знань, надає статусу «управлінської еліти» [5]. Кожен із названих авторів окреслює основні вимоги до представників даної категорії, які узагальнено можна представити наступним чином:

- представники вищого керівництва повинні володіти здатністю адекватного усвідомлення необхідності сприйняття та використання інноваційних ідей, нових знань, неординарних технологічних рішень;

- рівень інтелекту вищих менеджерів повинен бути достатнім для виявлення, формулювання та розв'язку проблем, для чого вимагається застосування не лише спеціальних знань та досвіду, але й значних інтелектуальних зусиль для забезпечення їх ефективного та творчого розв'язання;

- керівники вищої ланки повинні володіти здатністю формулювати бачення компанії та донесення його до колективу, направляти і координувати процес створення знання, приймати рішення щодо проведення змін та створення атмосфери «творчого хаосу»;

- менеджери вищого керівного складу повинні володіти компетенціями інтелектуального підприємництва, забезпечувати єдність «стратегічного управлінського центрizmu» та «оперативної управлінської периферійності».

На наш погляд, слід додати ще одну важливу компетенцію – здатність вищого керівництва до усвідомлення необхідності переорієнтації з абсолютної пріоритетності поточної прибутковості на визначальну роль інтелектуального капіталу як основного стратегічного ресурсу. Виходячи з цього, традиційні концепції стратегічного розвитку повинні включати нові форми знаннєвого розвитку. Водночас, функціонування підприємства повинно передбачати наявність внутрішнього механізму розширеного відтворення знань, тому, підприємство повинно у своїй діяльності переорієнтуватись із традиційних принципів роботи на принципи організації, яка здійснює навчання.

Висновками даного дослідження можуть бути наступні:

1. Динамізм розвитку ринкового середовища вимагає трансформації економічних та організаційних основ бізнесу. Організація використання інтелектуальних ресурсів є одним із самих складних, але водночас необхідним завданням сучасного менеджменту. Постійний пошук нових знань та їхня ефективна реалізація стає основою прогресивного розвитку.

2. Новим, але вкрай необхідним за вимогами часу, завданням сучасного підприємства є створення необхідної інфраструктури та корпоративної культури, яка носить характер інтелектуально-орієнтованої, для забезпечення безперервного процесу розширеного відтворення знань, який забезпечує приріст людського капіталу, виживання підприємства у конкурентному середовищі та стабільно прогресивний економічний розвиток на інноваційній основі.

3. Для забезпечення розширеного відтворення знань на підприємстві окрім основних організаційних передумов, а саме формування адекватної організаційної структури, трансформації організаційних процесів в межах циклу створення та розширеного відтворення знань, моделювання параметрів організаційних форм управління, обов'язковим є усвідомлення керівною ланкою необхідності проведення відповідних трансформацій та

переведення фокусу із забезпечення сьогоденної прибутковості на стратегічну перспективу прогресивного розвитку на інноваційній основі.

Список використаної літератури

1. Нонака И., Такеучи Х. Компания – создатель знания. Зарождение и развитие инноваций в японских фирмах / И. Нонака, Х. Такеучи – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2003. – 384 с.
2. Петренко В. П. Управління процесами інтелектокористування в соціально-економічних системах. Наукова монографія / В. П. Петренко – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. – 352 с.
3. Лунева Е. В. От экономики «собираательства» – к инновационной экономике «созидательных смыслов» / Инновации и инвестиции. – 2011. – №3. – С. 14-20.
4. Исаев Р. А. Социальные императивы современных экономических инноваций в сфере управления / Р. А. Исаев, В. Х. Хизриев. – Актуальные проблемы социально-экономического развития российских регионов в условиях модернизации: материалы I Всероссийской научно-практической конференции. (Светлоград, 24 марта 2011 г.) – Светлоград, 2011. – С. 50-56.
5. Хизриев З. Х. Организационно-экономические инновации в повышении качества управления корпоративными знаниями: Автореф.дисс. на соиск. уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / З. Х. Хизриев. – М., 2012. – 27 с.

ГАЛЮК И. Б. ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ ПРЕДПОСЫЛКИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ НА ОСНОВЕ РАСШИРЕННОГО ВОСПРОИЗВОДСТВА ЗНАНИЙ

В статье рассмотрена необходимость развития организационных знаний с целью обеспечения стабильно прогрессивного развития предприятия на инновационной основе. Определены основные предпосылки процесса расширенного воспроизводства знаний. Дана характеристика необходимых компетенций руководящего звена управления по обеспечению необходимых организационных трансформаций.

Ключевые слова: инновационное развитие, воспроизводство знаний, управленческие компетенции.

GALYUK I. B. ORGANIZATIONAL PREREQUISITES INNOVATIVE DEVELOPMENT ON THE BASIS OF EXPANDED REPRODUCTION OF KNOWLEDGE.

The paper considers the need to develop organizational knowledge in order to ensure steady progressive development on the basis of innovation. The basic prerequisites of the process of expanded reproduction of knowledge. The characteristic of the necessary competencies of management-level management to ensure the necessary organizational transformations.

Keywords: innovative development, reproduction of knowledge, managerial competence.